

00'ernes musik løb i alle retninger

Årtiet bød på masser af nyskabelser i en mere og mere fragmenteret musikverden

AF **ERIK JENSEN**

Årtiet begyndte og sluttede med tragiske dødsfald, der om ikke markerede den musikalske massekulturs endeligt, så i hvert fald signalerede nye tider på hver sin triste måde.

Men ind imellem, at et alvorstømt tilbageslag ramte den mest hensynsløse og egoistiske massekultur, da ni unge mænd blev mast ihjel under Roskilde Festival i år 2000, og en af de sidste megastjerner forsvandt med popkongen Michael Jacksons død denne sommer, var 00'erne fulde af liv, nye tider, demokrati og noget, der lignede en regulær revolution.

Selv om udviklingen var kolossal, fra en fælles musikkultur, der definerede livsstil og måske ligefrem holdninger for generationer, til en fuldkommen atomar splittelse i geografi og genrer for den enkelte musikforbruger, var det i teknologien, forandringerne skete med stormskridt.

Således ligger dødsdommen og lurer på den anden side af den store streg i kalenderen nytårsaften for den traditionelle pladebranche, cd'en og den musikalske ejendomsret.

Piraterne har sejret

Derimod ser det lyst ud for en demokratisk og anarkistisk musikkultur, hvor enhver kan 'udgive' sin musik direkte på internettet, den gammeldags lp af vinyl og en – næsten – hævdvunden ret til at nedtage ord og toner gratis.

LÆS ARTIKEL [Her er 00'ernes bedste film](#)

En udvikling, der i årtiets løb førte til nådesløs krig mellem pladeselskaberne og musikernes organisationer i kamp for profit og indtægt på den anden side og såkaldte 'pirater' på den anden.

Hvor kampen længe balancerede frem og tilbage og faktisk kunne ligne en uafgjort 0-0'er, er der her ved udgangen af 00'erne ingen tvivl om, at piraterne (læs: ganske almindelige mennesker) har sejret stort og virkelig nulstillet musikbranchen.

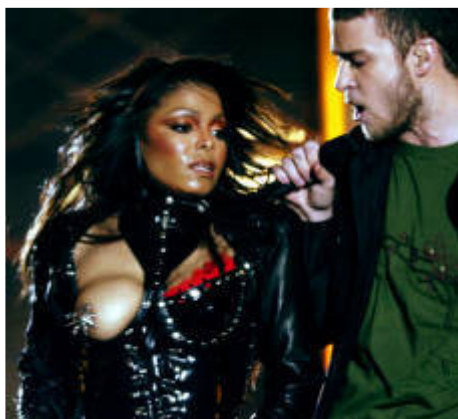
Det kan man begræde eller tiljuble efter holdning og temperament, men det virker entydigt dumsmart blot at juble over, at vi nu alle kan tiltuske os adgang til gratis musik.

Albummets sidste epoke

Nogle af de uheldige følgevirkninger ved den udvikling er, at mange udøvende musikere og komponister har mistet indtægter, at koncertbilletter er steget drastisk i pris for at kompensere for det faldende pladesalg, og den professionelle kvalitetskontrol, som trods alt også var en del af de forkætrede pladeselskabers funktion, er på vej til at forsvinde.

Skal vi indledningsvis forvandle juletræets kugler til krystalkugler og spejde ind i dem, synes det næsten klart, at vi ved udgangen af næste tiår ikke vil kende til cd'en, som vi kender den i dag.

I det omfang, der overhovedet findes samlede album, tænkt, komponeret og indspillet som en helhed, vil det formentlig foregå på vinylplade med chip, kode eller usb-stik til gratis download af samme værk fra internettet.

Super Bowl. De sagde undskyld bagefter, men Janet Jackson og Justin Timberlake skabte et historisk tv-øjeblik under Super Bowl XXXVIII. Foto: AP

00'ernes velsignelse af langtidsholdbar musik

Hvad det kommer til at betyde for vores opfattelse af musik, at det formentlig kun er en lille inderkreds, der vil dyrke det sammenhængende album, kan vi foreløbig kun gætte om.

Men udviklingen i de forgangne ti år ikke bare antyder, men dikterer, at det bliver sangene – eller på nudansk: tracks'ene – der kommer til at dominere den musik, som vil strømme mod os fra fremtidens store jukebox:

Computeren med den lille tro følgesvend: iPod'en.

Derfor er der god grund til at glæde sig over, at 00'erne bød på en sand velsignelse af stærke og langtidsholdbare album.

Nogle af dem kan du se på listen her ved siden af, der selvfølgelig er lige så absurd og egensindig, som den slags opstillinger nu engang altid vil være.

LÆS OGSÅ [Den klassiske musik fulgte tidsånden i 00'erne](#)

Men den kan måske være inspiration til dine egne lister – positivt eller negativt.

Den globale blender

Inspiration var det lille ord, der kædede den musikalske udvikling sammen i forgangne årti.

Men hvor inspirationen for føje år siden kom fra MTV, P3, aviserne, magasiner, festivaler, koncerter, øvelokaler og andre lokaliteter, der foldede musikken ud for det store fællesskab, kom den nu fra alverdens små bitte kanaler uden nogensinde at forme det store altomfavnende vandløb.

Musikken fra 3. verden holdt sig bestemt ikke længere til sine verdensdele, men blandede sig overalt.

Symbolsk nok besluttede Roskilde Festival sig for at droppe sin særlige scene for det, vi lidt plat kan kalde 'musik fra de varme lande', og i stedet lade de toner blande sig med de mange andre overalt på arrangementets scener.

På samme måde strømmede rytmer og toner fra Indien, Pakistan, Angola, Brasilien og Balkan ind over vore nordlige breddegrader for at indgå i nye legeringer.

Mens det politiske og militære liv styrknede og frøs til i fremmedfrygt, smeltede musikken de frosne landskaber.

Sangerinder som M.I.A. med baggrund i Sri Lanka og amerikanske Santogold lod hele verden flyde ind i deres musik, mens producere som Timbaland og Diplo føjede fremmedartede elementer til deres strømlinede, urbane pop.

Producere-essernes årti

Popmusikken rykkede hiphoppen ud af gangsta-ghettoen og ind i en mere moderne tidsalder, anført af den forrygende producer Kanye West, Neptunes samt førnævnte Timbaland.

Kanye. Med 'Late Registration' satte Kanye West nye standarder for fusion af hiphop og pop. Foto: AP

Kanye West indspillede midt i årtiet nogle elegante popplader med sange af kvalitet, der rakte ud over alle genrer.

Og herhjemme mærkede Nephew effekten af producere-essernes årti, da Timbaland forsynede gruppen med det internationale hit 'The Way I Are'.

Det største navn, der kom ud af producernes årti, var den på en gang elegante, gennemmusikalske og drønsexede Justin Timberlake, der for alvor trak en udvikling i gang i retning af det elektroniske i en popmusik under forvandling.

Dancehall og rap

Ellers var det mest Jamaica og dancehall, der slog igennem på den mere spraglede musikscene i Danmark, anført af Natasja og Bikstok Røgssystem.

Napster. Metallica forsøgte med sagen mod fildelingstjenesten Napster at stoppe nettets gratister.

LÆS ARTIKEL [Årtiets vigtigste litteratur](#)

Hver for sig og sammen fik de jamaicansk musik integreret på de danske scener, oven i købet på dansk, indtil Natasjas tragiske død i en bilulykke i Jamaica i 2007.

Men også de hårde hiphop-drenge, anført af Suspekt, L.O.C., Niarn og Jokeren førte den urbane musik ad nye veje.

Og d'herrer måtte ud i et omfattende opgør med Hanne Vibeke Holst og andre, der ikke helt havde forstået, at sprog flytter sig og antager nye former med musikalske landvindinger.

Hvis der var en samlende, musikalsk trend i det forgangne årti, var det dog den på én gang forkælede og forkætrede indierock.

Forkælet, fordi det er den genre, de fleste anmeldere og andre fra musikkens forposter identificerer sig med.

Forkættet, fordi begrebet dybest set ikke giver nogen mening i dag.

Indie-kongerne

Engang var indierock identisk med rock, der udkom på små uafhængige selskaber. Men det gør stort set al væsentlig musik i dag.

Genren dækker løseligt oversat over al moderne rock og pop med kant, personlighed og noget særligt, måske lidt nørdet, som adskiller det fra den øvrige mainstream-musik.

Herhjemme var indiescenen boblende i 00'erne med mange nye, spændende navne som Choir of Young Believers, Efterklang, I Got You On Tape, Murder og talrige andre.

LÆS ARTIKEL [Her er 00'ernes smukkeste bygninger](#)

Det var dog de synthesizer-baserede bands som Spleen United, Veto og især Nephew, der for alvor farvede og forandrede årtiet.

Internationalt var indierocken overalt, selv på de bonede gulve ved pridfesterne og i store talkshow i tv.

Navne som Antony & The Johnsons, Arcade Fire, Grizzly Bear og Animal Collective hørte til årtiets mest omtalte, mens Coldplay, Radiohead og U2 kunne se til fra toppen uden den helt store bekymring. Ingen af de nye navne syntes nemlig at være interesserede i stadionformater og folkeligt fællesskab.

Den slags overlod man til den rockmusik, som forsøgte at forny sig ved at skue tilbage og gøre fund i farmands pladesamling.

Rækken af retronavne, der ville pege frem ved at se tilbage, var endeløs, efter at The Strokes skød festen i gang i 2001 med energibomben 'Is This It'.

Et album, der af mange anses for årtiets bedste, selv om det ret beset ikke fornyer noget som helst.

Med sig i bølgen kom blandt andre White Stripes med årtiets måske mest centrale rockmusiker, Jack White, Franz Ferdinand, Yeah Yeah Yeahs, The Raveonettes, Arctic Monkeys, The Hives og et utal af andre.

Problembørn og souldronninger

Blandt de mere traditionelle sangskrivere stod amerikanske Sufjan Stevens med sit 'Illionois' for banebrydende eksperimenter og en ny vilje, som også mange af tidens store folkinspirerede og småpsykedeliske navne fulgte op.

Ved siden af folk fik også soul et stort revival, anført af det blege britiske problembarn, Amy Winehouse, der tog Duffy, Mark Ronson, Adele, Sharon Jones og mange andre med sig.

Radiohead udgav albummet 'In Rainbows' via nettet og lod brugerne bestemme prisen.
Foto: AP

Og i øvrigt henlede opmærksomheden på genrens gamle koryfæer som Solomon Burke, der stod for en af årtiets stærkeste plader med 'Don't Give Up On Me'.

Desværre kom Amy Winehouse også til at være en slags rollemodel for 'Generation Glem Det Hele Nu' med Britney Spears, Pete Doherty, Paris Hilton og mange andre skandaleramte skønheder til inspiration for ungdom kloden rundt.

Forbandede talentkonkurrencer

Al denne nyskabelse, kreativitet, energi og alle de fremragende sange kom dog til at blegne, da X Factor og andre talentkonkurrencer begyndte at gå deres sejrsgang på alverdens tv-skærme.

Så kunne de professionelle og 'rigtige' musikere godt stille sig bag i den uhyggeligt lange kø for at få lidt opmærksomhed.

Den gik nemlig ubeskåret til folk som Martin og Linda herhjemme samt Susan Boyle og Kelly Clarkson i den store verden.

De er sikkert sympatiske mennesker og 'godt fjernsyn', som det hedder.

Men skulle det næste år byde på et dødsfald, vi gerne fejrer her på pladsen, er det afskeden med talentkonkurrencerne.

Selv om musikscenen er fragmenteret som aldrig før, er der så meget god musik i alle tænkelige varianter og afdelinger, at det er en ubodelig synd, at det er kopister og tv-talenter, der løber med opmærksomheden.

Det er de simpelthen ikke værd over for de ægte varer.

Britney. Med albummet 'Circus' rejste Britney Spears sig fra sølet i den surreelle paparazzitilværelse. Foto: AP

Ressource: <http://politiken.dk/kultur/musik/article858337.ece>

Offentliggjort: Dec 12, 2009 12:13 PM

© POLITIKEN.dk